

គំរូរបៀបសរសេរអត្ថបទស្រាវជ្រាវដោយប្រើវិធីវិភាគគោលលទ្ធិ (Doctrinal analysis)

សាស្ត្រាចារ្យរងបណ្ឌិត ដាន់ ស៊ុនដេក

សាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

November 20, 2025

ខាងក្រោមគឺជាការណែនាំជាក់ស្តែងលម្អិតអំពីរបៀបប្រើការវិភាគគោលលទ្ធិដើម្បីសរសេរនិក្ខេបបទផ្នែកច្បាប់ (regal → legal) ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើង ដូច្នេះអ្នកអាចចម្លងផ្នែកត្រង់ចូលទៅក្នុងនិក្ខេបបទរបស់អ្នក។ នេះគឺជាការរៀបរាប់អំពីវិធីសាស្ត្រជាដំហានៗ បច្ចេកទេសវិភាគ កន្លែងដែលត្រូវដាក់ការងារនៅក្នុងនិក្ខេបបទរបស់អ្នក មានឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែង (ជាមួយអត្ថបទគំរូដែលអ្នកអាចសម្របខ្លួនបាន) និងការដកស្រង់ (Citation) ក្នុងអត្ថបទជាទម្រង់ APA និងបញ្ជីឯកសារយោង។

តើអ្នកប្រើការវិភាគគោលលទ្ធិនៅក្នុងនិក្ខេបបទច្បាប់ដូចម្តេច?

How do you use doctrinal analysis in a legal thesis?

1) What doctrinal analysis does in a legal thesis (short)

ការវិភាគគោលលទ្ធិគឺជាវិធីសាស្ត្របកស្រាយផ្នែកលើឯកសារ ដែលពិនិត្យជាប្រព័ន្ធនូវខ្លឹមសារ រចនាសម្ព័ន្ធ និងការជាប់ពាក់ព័ន្ធនៃប្រភពច្បាប់បឋម (លក្ខន្តិកៈ បទប្បញ្ញត្តិ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ សន្និសីទសញ្ញា) និងសម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ (ឯកសារគោលនយោបាយ ការណែនាំផ្លូវការ ការអត្ថាធិប្បាយ) ដើម្បីពន្យល់ពីផ្លូវច្បាប់ កំណត់ចន្លោះច្បាប់ និងផ្តល់អនុសាសន៍ជាបទដ្ឋាន (McConville & Chui, 2017)។ នៅក្នុងនិក្ខេបបទផ្នែកច្បាប់ វាទាំងពីរបង្កើតមូលដ្ឋានគ្រឹះផ្នែកច្បាប់សម្រាប់អានុយម័តរបស់អ្នក ហើយវាក៏ជាវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវមួយ នៅពេលអ្នកកំពុងសួរសំណួរអំពីអត្ថន័យ វិសាលភាព កម្មវិធី ឬភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានៃច្បាប់។

2) When to use doctrinal analysis in your thesis (where it appears)

Primary placements:

- **Chapter 2 — Literature & Legal Framework:** present and interpret the legal rules, instruments, and prior legal scholarship relevant to your question.
បង្ហាញ និងបកស្រាយផ្លូវច្បាប់ ឧបករណ៍ និងសិក្សាផ្លូវច្បាប់ខាងដើមដែលទាក់ទងនឹងសំណួររបស់អ្នក។
- **Chapter 3 — Methodology:** explain doctrinal analysis as a chosen method and describe sources and techniques.
ពន្យល់ពីការវិភាគខាងគោលលទ្ធិជាវិធីសាស្ត្រដែលបានជ្រើសរើស ហើយពិពណ៌នាអំពីប្រភពនិងបច្ចេកទេស។
- **Chapter 4 / Results:** present the doctrinal findings (interpretations, gaps, contradictions).
បង្ហាញការរកឃើញខាងគោលលទ្ធិ (ការបកស្រាយ ចន្លោះប្រហោង ភាពផ្ទុយគ្នា)។
- **Chapter 5 — Discussion & Recommendations:** evaluate the policy/economic/legal consequences and propose reforms.

វាយតម្លៃគោលនយោបាយ/សេដ្ឋកិច្ច/ផលវិបាកផ្នែកច្បាប់ និងស្នើកំណែទម្រង់។
ប្រសិនបើនិក្ខេបបទរបស់អ្នកមានលក្ខណៈប្រៀបធៀប ឬវិធីសាស្ត្រចម្រុះ ឯកសារគោលលទ្ធិក៏នឹងបង្ហាញ
នៅក្នុងជំពូកជាក់ស្តែងផងដែរ ដែលជាបរិបទផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ទិន្នន័យរបស់អ្នក។

3) Step-by-step process you can follow (practical)

Step 1 — Define the legal question(s)

Be precise. Example: “Does Cambodia’s Land Law (Year ...?) provide secure tenure sufficient to attract long-term agricultural investment?”

មានភាពច្បាស់លាស់។ ឧទាហរណ៍៖ «តើច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា (ឆ្នាំ...?) ផ្តល់ការកាន់កាប់
ប្រកបដោយសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគកសិកម្មរយៈពេលវែងដែរឬទេ ?

Step 2 — Identify sources

- **Primary sources:** statutes, regulations, sub-decrees, judicial decisions, administrative circulars, treaties, contracts.

លក្ខន្តិកៈ: បទប្បញ្ញត្តិ អនុក្រឹត្យ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ សារាចរដ្ឋបាល សន្និសីទ កិច្ចសន្យា។

- **Secondary sources:** government reports, white papers, parliamentary debates, international organization reports (World Bank, ILO), doctrinal scholarship, annotated codes.

របាយការណ៍របស់រដ្ឋាភិបាល អត្ថបទស្រាវជ្រាវឯករាជ្យ (white papers) ការជជែកដេញដោលរបស់
សភា របាយការណ៍អង្គការអន្តរជាតិ (World Bank, ILO) ការសិក្សាគោលលទ្ធិ កូដិចំណារពន្យល់។

កត់ត្រាការដកស្រង់ និងកំណែពិតប្រាកដ (កាលបរិច្ឆេទ លេខសារាចរណ៍ផ្លូវការ)។ ប្រើប្រាស់គេហទំព័រ
ផ្លូវការ និងសារព័ត៌មានរបស់រដ្ឋាភិបាលតាមដែលអាចធ្វើបាន (McConville & Chui, 2017)។

Step 3 — Collect and organize documents

Use a reference manager (Zotero/Mendeley). Create folders: primary statutes, case law, international instruments, policy docs.

ប្រើកម្មវិធីគ្រប់គ្រងឯកសារយោង (Zotero/Mendeley)។ បង្កើតថតឯកសារ (folders) ៖ លក្ខន្តិកៈ
បឋម ច្បាប់ករណី ឧបករណ៍អន្តរជាតិ ឯកសារគោលនយោបាយ។

Step 4 — Interpretive techniques (apply these explicitly)

- អត្ថន័យអត្ថបទ/ធម្មតា៖ តើពាក្យអ្វីនិយាយតាមព្យញ្ជនៈ (សំដៅលើពាក្យបច្ចេកទេស)។
- មានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ៖ របៀបដែលបទប្បញ្ញត្តិត្រូវនឹងលក្ខន្តិកៈទាំងមូល (ដំណើរការតាមលំដាប់លំដោយ)។
- គោលបំណង/បញ្ជូនសារ៖ គោលបំណងនីតិបញ្ញត្តិ និងគោលបំណងគោលនយោបាយ។
- ប្រវត្តិសាស្ត្រ/បរិបទ៖ ប្រវត្តិនីតិបញ្ញត្តិ កំណែមុន (earlier versions) និងកំណែទម្រង់ (reforms)។
- ប្រៀបធៀប៖ របៀបដែលយុត្តាធិការផ្សេងទៀតទាក់ទងជាមួយបញ្ហាដូចគ្នា។
- ការសំយោគខាងគោលលទ្ធិ៖ ផ្សះផ្សាការផ្តល់ កំណត់អត្ថសញ្ញាណភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា។
- ការវិគលធម្មតា៖ វាយតម្លៃថាតើច្បាប់សម្រេចបាននូវគោលបំណងដែលបានទាមទារ និងយុត្តិធម៌ដែរឬទេ។

នៅពេលអ្នកសរសេរវិធីសាស្ត្រ ចូររាយបញ្ជីមួយណាដែលអ្នកបានប្រើ ហើយហេតុអ្វី (Creswell & Creswell, 2018)។

Step 5 — Apply the law to facts or to your analytic framework

If your thesis includes empirical data, explain how legal provisions create incentives, constraints or measurement definitions used in your quantitative/qualitative analysis.

ប្រសិនបើនិក្ខេបបទរបស់អ្នករួមបញ្ចូលទិន្នន័យជាក់ស្តែង ពន្យល់ពីរបៀបដែលបទប្បញ្ញត្តិផ្លូវច្បាប់
បង្កើតការលើកទឹកចិត្ត ឧបសគ្គ ឬនិយមន័យផ្សេងៗដែលប្រើក្នុងការវិភាគបរិមាណ/គុណភាពរបស់អ្នក។

Step 6 — Identify gaps, ambiguities, enforcement problems

Highlight those with direct quotes and precise references. Link each gap to its economic or social consequence.

បន្តិចអ្នកដែលមានសម្រង់ផ្ទាល់ និងឯកសារយោងច្បាស់លាស់។ ភ្ជាប់គម្លាតនីមួយៗទៅនឹងផលវិបាកសេដ្ឋកិច្ច ឬសង្គមរបស់វា។

Step 7 — Recommend reform (if normative)

Propose concrete amendments, procedural changes, or institutional reforms tied to the doctrinal findings.

ស្នើរសែធនកម្មជាក់ស្តែង ការផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធី ឬកំណែទម្រង់ស្ថាប័នដែលភ្ជាប់ទៅនឹងការរកឃើញខាងគោលលទ្ធិ។

4) How to write each thesis section using doctrinal analysis

Methodology (example paragraph)

«និក្ខេបបទនេះប្រើការវិភាគខាងគោលលទ្ធិដើម្បីបកស្រាយច្បាប់ និងក្របខណ្ឌច្បាប់គ្រប់គ្រងការកាន់កាប់ដីធ្លីនៅកម្ពុជា។ ប្រភពបឋម ឬទី១ (Primary sources)រួមមានច្បាប់ភូមិបាល (1992 ដូចដែលបានធ្វើវិសោធនកម្ម) អនុក្រឹត្យស្តីពីការផ្តល់សិទ្ធិដីធ្លី និងសារាចររដ្ឋបាលពាក់ព័ន្ធ។ ប្រភពបន្ទាប់បន្សំ ឬទី២ (secondary sources)រួមមានឯកសារគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងរបាយការណ៍របស់ធនាគារពិភពលោក។ គម្លាតនៃការអនុវត្តនៅកន្លែងដែលមានប្រយោជន៍ ការរកឃើញត្រូវបានប្រៀបធៀបជាមួយច្បាប់ដីធ្លីរបស់វៀតណាម និងប្រទេសថៃ ដើម្បីរំលេចគំរូជំនួស (McConville & Chui, 2017; Creswell & Creswell, 2018)»។

Literature & Legal Framework (example structure)

1. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃក្រមច្បាប់ (រាយបញ្ជីច្បាប់សំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធ និងកាលបរិច្ឆេទចេញផ្សាយ)
2. បទប្បញ្ញត្តិសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងសំណួរស្រាវជ្រាវរបស់អ្នក (សម្រង់ និង ការបកស្រាយខ្លីៗ)
3. គោលនយោបាយ និងឧបករណ៍រដ្ឋបាល (របៀបដែលច្បាប់ត្រូវបានអនុវត្ត)
4. ទស្សនៈរបស់អ្នកប្រាជ្ញ និងការរិះគន់ខាងគោលលទ្ធិពីមុន
5. ឯកសារយោងប្រៀបធៀប (ប្រសិនបើបានប្រើ)

Findings / Results (how to present)

- ប្រើការរកឃើញជាលេខ (ការស្វែងរកទី 1 ៖ និយមន័យមិនច្បាស់លាស់នៃពាក្យមានដូចជា «ប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល»។ ការស្វែងរកទី2 ៖ ឃ្លាមានពាក់ព័ន្ធដូចជាការអនុវត្តខ្សោយ)។
- ផ្តល់ការដកស្រង់ច្បាស់លាស់សម្រាប់រាល់ការទាមទារ (លក្ខន្តិកៈ៖ ចំនួន ឈ្មោះករណីអ្វីខ្លះ លេខសារាចរផ្លូវការណាមួយ និងកាលបរិច្ឆេទផ្សព្វផ្សាយឆ្នាំណា...)។

Discussion / Recommendations

- ភ្ជាប់ការរកឃើញខាងគោលលទ្ធិទៅនឹងលទ្ធផលជាក់ស្តែងនៃច្បាប់វិនិយោគ (ឧ. ទំនុកចិត្តរបស់អ្នកវិនិយោគទាប)។
- ផ្តល់ជូននូវវិសោធនកម្មជាក់លាក់ជាមួយនឹងពាក្យដែលបានស្នើឡើងប្រសិនបើអាចធ្វើទៅបាន (ឧ. តម្លាភាព អនុវត្តស្តង់ដារ...)។

5) Concrete worked example you can adapt

Thesis title (example): *Legal Certainty and Agricultural Investment: A Doctrinal Analysis of Cambodia's Land Law* (ភាពច្បាស់លាស់ផ្នែកច្បាប់ និងការវិនិយោគលើវិស័យកសិកម្ម៖ ការវិភាគគោលលទ្ធិនៃច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជា) ។

Example of how you apply the steps:

1. **Legal question:** Does Cambodia's current statutory framework provide the legal certainty required for long-term agricultural leases of over 20 years?
តើក្របខណ្ឌច្បាប់បច្ចុប្បន្នរបស់កម្ពុជាផ្តល់ភាពប្រាកដប្រជាផ្នែកច្បាប់ដែលតម្រូវឱ្យមានសម្រាប់ការជួលដីកសិកម្មរយៈពេលវែងជាង២០ឆ្នាំដែរឬទេ ?
2. **Sources collected:** Land Law (1992, amended 2001, 2009), Sub-Decree No. XXX on Land Titling (2010), Prakas No. YYY (2015), World Bank country land reports, selected cases from the Phnom Penh Municipal Court.
ច្បាប់ភូមិបាល (១៩៩២, រើសាធនកម្ម(amended) ២០០១, ២០០៩), អនុក្រឹត្យលេខ(Sub-Decree)No. xxx ស្តីពីការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ (ឆ្នាំ ២០១០), ប្រកាសលេខ YYY (2015), របាយការណ៍ដីធ្លីប្រចាំប្រទេសរបស់ធនាគារពិភពលោកករណីជ្រើសរើសពីតុលាការក្រុងភ្នំពេញ។
3. **Interpretation used:**
  - o ការអានអត្ថបទនៃពាក្យ «សិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លី» នៅទូទាំងផ្នែក...;
  - o ការអានជាប្រព័ន្ធ ដើម្បីធ្វើឱ្យត្រូវគ្នា(reconcile)រវាងច្បាប់ភូមិបាល និងអនុក្រឹត្យ។
  - o ការធ្វើតេស្តគោលបំណង៖ ចេតនានីតិបញ្ញត្តិដើម្បីការពារសិទ្ធិអ្នកតូចតាចធៀបនឹងការលើកកម្ពស់ការវិនិយោគ។

4. Finding (sample wording):

ជាឧទាហរណ៍៖ ក្រោយការអានជាប្រព័ន្ធរកឃើញថា «ខណៈពេលដែលផ្នែកទី 12 នៃច្បាប់ភូមិបាលទទួលស្គាល់ការជួលរយៈពេលវែង អនុក្រឹត្យលេខ xxx កំណត់ការសម្រេចចិត្តលើការយល់ព្រមពីរដ្ឋបាលចំពោះលក្ខខណ្ឌដែលអាចបន្តបានរយៈពេល 15 ឆ្នាំ បង្កើតភាពមិនច្បាស់លាស់ផ្នែកច្បាប់សម្រាប់អ្នកវិនិយោគដែលកំពុងស្វែងរកការយល់ដឹងរយៈពេល 30 ឆ្នាំ។ អនុក្រឹត្យលេខ xxx, 2010)»។

5. Recommendation (sample wording):

«រើសាធនកម្មផ្នែកទី 12 ដើម្បីទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់នូវការយល់ព្រមពីរដ្ឋបាលសម្រាប់ការជួលរហូតដល់ 30 ឆ្នាំសម្រាប់ការវិនិយោគលើវិស័យកសិកម្មដែលឆ្លើយតបនឹងការការពារបរិស្ថាន និងការប្រើប្រាស់ដីដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។ សេចក្តីព្រាងពាក្យថា “ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចមានអំណាចអនុម័តការជួលដីកសិកម្មរហូតដល់៣០ឆ្នាំ នៅកន្លែង...”»។

6) Tips to make your doctrinal chapter academically rigorous

- តែងតែដកស្រង់កំណែពិតប្រាកដ (ឆ្នាំច្បាប់ រើសាធនកម្ម លេខសារាចរណ៍)។
- ប្រើសម្រង់ ឬដកស្រង់ដោយចំហរ ហើយតែងតែពន្យល់ចំណុចស្រង់ទាំងនោះ។
- លើកយកសំណុំរឿងមកបង្ហាញការអនុវត្តន៍ឬការបកស្រាយរបស់តុលាការ។
- ប្រើច្បាប់ប្រៀបធៀបតែនៅពេលដែលវាបន្ថែមតម្លៃ ឬខ្លឹមសារពន្យល់៖ ពន្យល់ពីមូលហេតុនៃយុត្តាធិការដែលបានជ្រើសរើសហើយអាចប្រៀបធៀបបាន។
- ប្រសិនបើអ្នកបញ្ចូលគ្នានូវគោលលទ្ធិជាមួយនឹងការងារជាក់ស្តែង(empirical work) សូមពន្យល់ពីរបៀបដែលនិយមន័យផ្លូវច្បាប់កំណត់ការវាស់វែងអថេរ។

- ប្រសិនបើអាចធ្វើទៅបាន សូមដកស្រង់កំណត់ចំណាំពន្យល់ផ្លូវការ ឬប្រវត្តិនីតិបញ្ញត្តិ ដើម្បីគាំទ្រការបកស្រាយប្រកបដោយគោលបំណង។
- មានតម្លាភាពអំពីការវិនិច្ឆ័យតាមបទដ្ឋាន៖ បរិយាយ ឬដាក់ស្លាកពួកវាជាបទដ្ឋាន និងបង្ហាញអំពីភាពត្រឹមត្រូវជាមួយនឹងភស្តុតាង និងទ្រឹស្តីពាក់ព័ន្ធ (North, 1990)។

7) Example citations to use in your write-up (APA in-text samples)

- សម្រាប់សេចក្តីថ្លែងពន្យល់វិធីសាស្ត្រ៖ (McConville & Chui, 2017)។
- សម្រាប់ការពិភាក្សាអំពីរបៀបដែលស្ថាប័នប៉ះពាល់ដល់លទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ច៖ (North, 1990)។
- សម្រាប់ការរួមបញ្ចូលគ្នារវាងគោលលទ្ធិជាមួយនឹងការរចនាស្រាវជ្រាវ៖ (Creswell & Creswell, 2018)។

Sample in-text sentences

- «ការវិភាគគោលលទ្ធិផ្ដោតលើឯកសារច្បាប់បឋម (primary legal) និងការបកស្រាយនៃច្បាប់នោះ (McConville & Chui, 2017)»។
- «ស្ថាប័ន និងវិធានច្បាប់មានឥទ្ធិពលលើការលើកទឹកចិត្តផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដូច្នេះវាគឺជាចំណុចកណ្តាលក្នុងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយ (North, 1990)»។

8) Short sample paragraph you can paste into Chapter 2 or 3

«ការសិក្សានេះអនុវត្តការវិភាគគោលលទ្ធិទៅនឹងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ភូមិបាលជាតិ។ ការវិភាគគោលលទ្ធិ ដែលជាវិធីសាស្ត្រផ្ដោតលើការបកស្រាយជាប្រព័ន្ធនៃប្រភពច្បាប់ អនុញ្ញាតឱ្យកំណត់យ៉ាងច្បាស់នូវគម្លាតរវាងអត្ថបទលក្ខន្តិកៈ និងការអនុវត្តរដ្ឋបាល (McConville & Chui, 2017)។ ការវិភាគរួមបញ្ចូលគ្នានូវបច្ចេកទេសអត្ថបទ និងគោលបំណង៖ ការអានអត្ថបទបង្កើតវិសាលភាពព្យញ្ជនៈរបស់ច្បាប់។ ការបកស្រាយដោយចេតនា ទាញទៅលើប្រវត្តិនីតិបញ្ញត្តិ និងហេតុផលគោលនយោបាយ ដើម្បីវាយតម្លៃថាតើគោលបំណងនៃច្បាប់ ដូចជា សន្តិសុខកាន់កាប់តំណែងត្រូវបានបំពេញ។ ការរកឃើញពីការអានគោលលទ្ធិនេះបន្ទាប់មកទាក់ទងទៅនឹងសូចនាករជាក់ស្តែងនៃការសម្រេចចិត្តវិនិយោគ ដើម្បីគូសបញ្ជាក់ពីកត្តាជំរុញផ្លូវច្បាប់នៃលទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ច (North, 1990; Creswell & Creswell, 2018)។

9) Common pitfalls (avoid these)

- ពឹងផ្អែកលើការសង្ខេបបន្ទាប់បន្សំជំនួសឱ្យអត្ថបទបឋម។
- មិនចងក្រងឯកសារអំពីកំណែពិតប្រាកដនៃច្បាប់។
- ចាត់ទុកការសន្និដ្ឋានខាងគោលលទ្ធិថាជាការពិតជាក់ស្តែង ដាក់ស្លាកការអះអាងជាបទដ្ឋាន។
- ការមិនអើពើនឹងការអនុវត្តន៍ និងការអនុវត្តរដ្ឋបាល (ច្បាប់ស្តីពីសៀវភៅរៀបរយនឹងច្បាប់ក្នុងការអនុវត្ត)។

10) Suggested references (APA)

- McConville, M., & Chui, W. H. (2017). *Research methods for law* (2nd ed.). Edinburgh University Press.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Hart, H. L. A. (2012). *The concept of law* (3rd ed.). Oxford University Press.
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.